

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ عَشَنَّا فَلَيْسَ مِنَّا.

AHİLİK VE TİCARET AHLAKI

Muhterem Müslümanlar,

Bizleri yaratan Rabbimize hamd-u senâlar, sonsuz şükürler olsun ki; rahmetin sağanak halinde yeryüzüne inmekte olduğu bir zamanda ve zeminde, ânın rahmet ve mağfîret ânı olduğunu bilen Mü'minler olarak bir Cuma camiinde bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Okuduğum ayeti kerimede Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: **“Namaz kılınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah’ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz.”**¹

Okuduğum hadisi şerifte ise Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyuruyor: **“Bizi aldatan bizden değildir.”**²

Değerli kardeşlerim,

İslam’ın emirleri ve yasakları doğrultusunda söylenen bütün sözler, ortaya konan bütün davranışlar, yapılan bütün işler Mü'minler için ibadettir.

Dinimizin yasakladığı, sayıları belirli haram olan çalışma alanları dışında olup; İlmi, zirai, sınaî ve ticari alanlarda ve diğer farklı hizmet dallarında, halka yönelik verimli çalışmalar yapmak ibadettir. Allah’ın rızasını kazanmaya sebeptir. Ahiret saadetine ermeye sebeptir. Dinimizin bu konuda ortaya koyduğu ilke ise, Kuran ve Sünnetin yasakladığı üretim ve tüketimle herhangi bir ilişkisinin olmaması, haram olan iş ve hizmet dalları ile herhangi bir bağlantısının bulunmamasıdır. Bu konuda Cenabı Allah, **“Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hali müstesna, mallarınızı, bâtil (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin.”** buyurarak ölçüyü de ortaya koymuştur.³

Şüphesiz ki ticaret toplum ekonomisinin iskeletidir. Rızık kapılarının en büyüğüdür. Toplumun huzuru, fertlerin refahı da ticaretin ahlak kurallarına uygun bir şekilde yapılmasına bağlıdır. Bu nedendir ki; ecdadımız da Anadolu’da yaşayan halkın sanat, ticaret, ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında yetişmelerini sağlayıp ahlaki yönden yetiştiren, çalışma yaşamını, iyi insanın vasıflarını esas olarak düzenleyen bir örgüt olarak ahilik teşkilatını kurmuştur.

Ahiliğin esas kuralları bütünüyle İslam’a dayanmaktadır. İslam’ın kardeşlik, cömertlik, yardımlaşma, zahitlik, feragat ve doğruluk prensiplerini esas dayanak olarak kabul etmiştir. Türk esnaf ve sanatkârları arasında sağlanan dayanışma sayesinde Ahilik önemli bir güç haline gelmiş, böylece toplumun sosyal ve ticaret hayatındaki dini ve ahlaki yapının korunması sağlanmış, toplumun yozlaşması da böylece engellenmiştir.

Değerli Müminler,

Dinimiz ticarete teşvik etmiştir. Ayrıca yaptığı dürüst ticaretle, nefsine ve topluma hizmet etmiş, inançlı ve ahlaklı esnafı da müjdelemiştir.

Peygamberimiz (s.a.s.)’in, **“Alırken ve satarken ölçüde ve tartıda malın vasıflarını açıklamada dosdoğru ve güvenilir olan ticaret adamı, kıyamet gününde cennet ehli olan Peygamberlerle, doğrularla ve şehitlerle birlikte olacaktır.”**⁴ **“Doğru ticaret adamı, kıyamet gününde arşın gölgesindedir”**⁵ buyruklarıyla, helal ve haram ölçülerini esas alarak yapılan ticaretin çok geniş bir rızık kapısı ve Ahiret saadetini sağlayacak pek hayırlı bir amel olduğunu öğrenmekteyiz.

Şüphesiz ki, ticaretini İslam’ın esaslarına uygun olarak yapanlara müjdelere olduğu gibi, ticaretini İslam’ın koyduğu ölçülere aykırı olarak yapanlara da büyük tehditler vardır. Nitekim Peygamber efendimiz (s.a.s.) **“Tüccar kıyamet gününde günahkâr olarak kalkacaktır. Ancak iyilik ve doğrulukta bulunanlar müstesnadır”**⁶ buyurmaktadır. Diğer bir Hadisi Şerifte ise Peygamber efendimiz (s.a.s.) **“Haram kazançla beslenen vücut cennete giremez”**⁷ buyurmaktadır.

Ayrıca Rabbimiz, **“Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay haline! Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman, tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar.”**⁸ buyurarak, İslam’ın ilkelerine uymadan ticaret yapanları tehdit ederek yermektedir.

Kardeşlerim,

Sosyal hayatta kimse aldatılmamalıdır. İnsanların ihtiyaçlarından istifade ederek, pahalı satışa özenilmemelidir. Zira aldatmak haramdır. Zarûret nedeniyle malını sermayesinden aşağı satmak mecburiyetinde kalana sermayesi ödenmelidir. Malın değerini bilmeyen bir alıcıya malı, hakiki değeriyle verilmelidir. Onun cehaletinden ve saflığından istifadeye kalkışmak doğru değildir. Ne pahasına olursa olsun doğruluktan ayrılmamak gerekir. Müşterilere güzel muamelede bulunulmalıdır. Ticarete satış yapılırken insanlara malların ayıplarını ve kusurlarını saklanılmamalı, söylenmelidir. Bilhassa ölçü ve tartılarda dikkatli olunmalıdır.

Rabbim bizleri, dünya hayatında başta ticaret hayatımız olmak üzere hayatın her alanında Kur’an ve Sünnete uyan müminlerden eylesin.

¹ Cuma, 10.

² Müslim, İman, 164.

³ Nisa 29 Tefsir El Kur’anu’l mecid.

⁴ Tirmizi, Büyü, 4.

⁵ İbni Mâce, Ticârât, 1.

⁶ İbni Mâce, Ticârât, 3; Tirmizi, Büyü, 4.

⁷ Et-tac Cemiul Usul

⁸ Mutaffifin, 1-3.